

Lluís Farré
il·lustrador

Mercè Canals

Això són dos il·lustradors que es troben. L'un, jo mateix. L'altra, la Mercè Canals. De fet, que ens trobem és el més normal del món perquè, com va deixar caure un editor amb vocació de ferir un company de professió massa reivindicatiu, només cal aixecar una pedra per trobar-ne un, d'il·lustrador.

O sigui que això som dos il·lustradors que sortim de sota les nostres pedres respectives i ens trobem en una grangeta per fer-la petar: sobre la calor fastigosa de l'estiu, sobre l'últim llibre que ha llegit l'un, sobre el darrer documental de bestiar que va veure l'altra. I sobre il·lustració, que en això aquest parell som com els mestres, que en les seves converses sempre acaben escombrant cap a casa i parlant de la feina i de tot allò que en gira al voltant.

La diferència d'aquesta trobada rau, però, en el fet que parlem de la Canals, perquè això, encara que no se sàpiga com acabarà, intenta ser una entrevista per conèixer millor aquesta il·lustradora que, segons paraules seves, s'hi sent des de fa 34 anys.

És que en el meu cas, en el mateix paquet ja venia bebè i llapis. El problema és que la llevadora no sabia de qui era allò i el va llençar. Per això no vaig començar a il·lustrar fins que tenia tres o quatre anys i vaig trobar algun altre llapis al parvulari.

Però, dona, sense ànim d'ofendre, totes les criatures de tres o quatre anys fan dibuixets.

Sí, però es que jo NOMÉS feia això. Era l'única cosa que em feia sentir segura. No deixava de fer-ho ni quan m'expulsaven de classe per guixar totes les llibretes. Jo només somiava fer contes com els que em regalaven les tietes.

O sigui, que tan aviat com vas poder et vas llançar als estudis artístics...

No. De fet, la primera temptativa va ser la carrera de traducció i interpretació —bàsicament perquè allò de les Belles Arts a casa no ho veien gaire clar—. Un dia, però, mentre estudiava alemany per a la prova d'accés, una companya de classe, una senyora de setanta anys i grafòloga, em va preguntar que què coi hi feia jo, perdent el temps en aquella classe, quan la meva lletra li deia que jo havia nascut per dedicar-me a l'art. No sé si els àngels existeixen, però aquella senyora... Evidentment, no vaig tenir més remei que obeir el meu destí i el meu instint.

I aquí estem, i fins a la mort.

Home, això ja es veurà. No m'agrada viure més enllà del present.

Bàsicament ets il·lustradora de llibres, i en el terreny infantil.

Això perquè en aquest país, de llibres, només s'il·lustren els infantils. Però també he tocat el disseny gràfic, l'escenografia, el cartellisme o el packaging.

Això sí, el llibre em fascina per si mateix, com a objecte, sigui per a l'edat que sigui. A part d'il·lustrar Grimm, Andersen, Perrault, en les seves versions íntegres, i algun Farré (ha, ha, ja), m'encantaria il·lustrar Tagore, Neruda, Calvino, Saki, Neskens...

De fet, seria fantàstic poder recolzar-nos sempre en la bona literatura, infantil o no, aquella que no necessita ser il·lustrada per ser entesa pel públic lector, perquè té de per si uns fonaments de ferro. Llavors la il·lustració, com a extra no imprescindible, es convertiria en un enriquitment per se. Les imatges evocarien tot un món nou. Una obra d'aquest tipus seria òptima tant per a infants com per a adults, no tindria caducitat en un moment de la vida del lector.

Amb això vols dir que de vegades es fa difícil treballar amb els textos que se'ns donen per il·lustrar?

Sí. Si fóssim completament honestos, ens hauríem de qüestionar treballar en determinats projectes, il·lustrar segons quins textos, pel fet de no agradar-nos o no sentir-nos-hi identificats.

Lluís Farré i Mercè Canals

Potser fins i tot alguns il·lustradors haurien de renunciar al terreny infantil, en el qual sembla que no creuen. Però deixem-ho, que m'hi jugo la integritat física...

Sí, deixem-ho. Allà ells amb la seva consciència. Pel que dèiem abans, també ens hauriem de plantejar il·lustrar tantes pàgines com se'ns demana sovint. Mil paraules es poden resumir en una imatge. En canvi, n'hem de fer quaranta. No crec necessari aquest allargassament a què ens obliguen. Moltes vegades, empobreix la qualitat del resultat de la nostra feina. Sovint penso que si poguéssim escollir nosaltres el nombre d'imatges, la nostra aportació no seria un simple exercici de traducció de paraules a imatges.

L'altra alternativa és treballar amb un autor amic, amb el qual és fàcil fer una obra molt més personal.

Home, encara recordo els impropis que ens hem arribat a dir treballant plegats... Però deixem això també, que no és d'interès per al lector.

Hi ha una evolució molt ràpida i molt marcada en la teva obra. Que potser encara busques un estil que duri per sempre?

Això mai. Això voldria dir que sempre seria com la Mercè de fa dotze anys, quan vaig començar. La meua obra canvia al mateix ritme que jo interiorment. I amb cada canvi que introdueixo, em sento més satisfeta. I segur que encara en queden molts, de canvis per fer. De fet ho espero, perquè si no voldrà dir que hauré arribat a un nivell d'autocomplaença que, personalment, trobo molt perillós. És més, aviat n'hi haurà un, de canvi: d'aquí a tres setmanes un Mac entrarà a la meua vida. Prepareu-vos!

Com et plantejes cada nova feina?

Primer llegeixo el text, òbviament.

Ah, però cal fer-ho?

Molt bona! Doncs sí. I al mateix temps ja començo a esbossar els personatges. I per fer-ho sempre escullo un lloc agradable, per

il·lusionar-me amb el nou projecte. Normalment al zoo. Davant de les foques. Em donen una alegria de viure...

Canals, que ens perdem!

Un cop tinc els personatges, em documento, em planifico el temps que tinc per fer l'encàrrec, en perdo la meitat entre casa meua i el zoo, i l'altra meitat el treball intensivament. Quan el tinc tot plantejat, demano el parer als amics il·lustradors, que em fan de públic crític. En el públic final, els infants, no hi penso, perquè tinc tan assumit que treballa per a ells, que no em crea cap mena de dubte la rebuda que donaran als meus dibuixos.

Com deies, en la teua feina es nota una gran preocupació per l'ambientació, per tenir cura dels detalls, per tot allò que ajuda a crear una atmosfera determinada...

És cert. Sovint em resulta molt més interessant i engrescador treballar l'ambientació que els personatges, per exemple, que em surten molt més fàcilment. L'ambientació em suposa un repte molt més gran, perquè per a mi s'arriba abans als sentiments a través d'una atmosfera suggeridora, que no pas dels personatges. A partir dels decorats viatjo per la història que se m'explica, puc abstraure'm i veure més coses de les que hi ha en les dues dimensions il·lustrades. Puc veure l'altre costat de les cases i més enllà dels boscos.

(En aquest moment faig un senyal a la Canals perquè vegi que tot jo m'he posat de pell de «pava», que diuen al poble.)

Com tries la tècnica amb què treballaràs un llibre?

Me la suggereix cada text. M'agrada experimentar, jugar, perquè així és com si cada vegada comencés de nou. M'agrada molt el treball manual, sentir la matèria amb les mans: retallar, enganxar, pintar... Fer collage de moltes tècniques. No sé què passarà quan tingui l'ordinador, no m'ho passaré tan bé.

I per què te'l compres?

Primer, perquè el cos m'ho demana. Segon, perquè podré fer moltes més proves, que ara no faig per mandra i falta de temps. I tercer, perquè augmentarà les possibilitats de créixer a nivell creatiu. I perquè no pot ser que els meus alumnes d'il·lustració treballin amb l'ordinador i jo no. Què més vols?

Res, m'ha quedat claríssim. I un altre pas evolutiu no podria passar per escriure els teus propis llibres?

Segurament, perquè darrerament no em sento del tot completa.

Em falta la satisfacció de crear el total de l'obra, vull dir text i imatge, la qual cosa supo-

saria un major nivell de creació artística. Aleshores tota la responsabilitat seria meua. Molts amics il·lustradors se senten insatisfets, i possiblement tot arrela en això mateix.

Només en això?

En això i en el sentiment de solitud com a treballadors. Ens falta sentiment de col·lectiu. Associats o no. Llavors les coses ens anirien d'una altra manera. Sempre que et trobes amb companys de professió es nota un sentiment de desànim. És estrany parlar de la feina amb optimisme després dels deu primers anys, quan l'emoció i la màgia d'anar veient la teua obra publicada es perd per les cada cop pitjors condicions de treball.

Sí, tu...

En aquest moment de la conversa, quan la cosa entra en terrenys més suculents, ens porten l'entrepà de pernil i la Coca Cola, ens oblidem de tot, i ens dediquem a allò que és realment important en la vida: viure el present. I ja està.

BIBLIOGRAFIA

ARMANGUÉ, Joan. *Un girasol es gira*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000

DURAN, Teresa. *Els ocells de madò Fàtima*. Barcelona: La Galera, 1999

Els Tres Pans, Adap. Ramon Girona. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004

LLADÓ i BADIA, Pilar. *El drac Xerrac*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002

MARTÍNEZ GIL, Isabel. *Un tigre, dos tigres, tres tigres*. Saragossa: Imaginarium, 2004

MOLIST, Pep. *El Món Perillós*. Barcelona: Baula, 2004

NEGRE, M. Isabel. *El conte del xiulet*. Barcelona: La Galera, 1998

O'CALLAGHAN, Elena. *La nit del lloro*. Barcelona: Cruïlla, 2003

TORT, Pep. *D'això no en vull*. Barcelona: Cadí, 1998

